

Huishoudzorg ontwikkelt professio

Een gereedschapstas

KAREN REIJNEVELD, PETER VINK
EN ROBIN BRONKHORST
Allen werkzaam bij TNO Arbeid,
Peter Vink is daarnaast ook verbonden
aan de TU Delft

Thuishulpen werken meestal met de schoonmaakmaterialen van hun cliënten. Die zijn niet altijd even effectief en praktisch. De huishoudzorg zou een stuk minder belastend zijn wanneer werkgevers de huishulpen van professionele materialen zouden voorzien. In het kader van het arboconvenant in de thuiszorg ontwikkelden TNO en MGS International een dergelijk totaalsysteem.

Het werk van huishulpen is lichamelijk zwaar. Medewerkers in de huishoudzorg helpen ouderen en andere hulpbehoevenden in de huishouding. Het werk vormt een forse belasting van rug, armen, nek en schouders. Thuishulpen werken een groot deel van de tijd staand en met gebogen of gedraaide rug. De huishoudzorg heeft dan ook met een hoog ziekteverzuim en een slecht imago te kampen.

Om de fysieke belasting van de huishulpen te verminderen, heeft de branche inmiddels diverse maatregelen genomen. Zo zijn in het kader van het arboconvenant in de thuiszorg diverse verbeteringen doorgevoerd, zoals de invoering van de zogenaamde praktijkregels. Daarnaast hebben in de loop der

wringen van dweilen tot het verleden behoren. Bovendien geven doeken van microvezels een beter resultaat dan traditionele doeken en blijft het gereinigde oppervlak langer schoon.

BOORMACHINE

Momenteel is het gebruikelijk dat huishulpen werken met de materialen die beschikbaar zijn bij hun cliënten. Ofschoon deze materialen aan bepaalde eisen moeten voldoen, zijn ze bij elke cliënt weer nét iets anders. Het zou veel professioneler zijn, als elke huishulp in ieder huishouden met dezelfde, meest effectieve materialen zou werken. De timmerman gebruikt tenslotte ook niet de boormachine van zijn klanten.

Diverse thuiszorginstellingen hebben de afgelopen jaren ervaring opgedaan met het beschikbaar stellen van schoonmaakmaterialen aan hun huishulpen. Voorbeelden hiervan zijn de Thuiszorg Nieuwe Waterweg Noord in Rotterdam en Carint Thuiszorg in Twente. Bij Carint daalde sindsdien het ziekteverzuim in de huishoudzorg van 11 naar 6 procent. In alle gevallen kregen de huishulpen microvezelmaterialen tot hun beschikking.

TOTAALSYSTEEM

De meeste huishulpen zijn echter nog altijd op de schoonmaakmaterialen van hun cliënten aangewezen. De brancheorganisatie Landelijke Vereniging Thuis-

Thuiszorginstelling Carint zag het ziekteverzuim dalen van 11 naar 6 procent nadat ze schoonmaakmaterialen beschikbaar had gesteld

jaren diverse individuele thuiszorginstellingen hun medewerkers professionele schoonmaakmaterialen ter beschikking gesteld. Daarbij ging het in alle gevallen om microvezelmaterialen. Het werken met dergelijke doeken heeft als voordeel dat bij normale bevulling geen reinigingsmiddelen nodig zijn, behalve ontkalker. Verder is zo weinig water nodig dat het sjouwen met emmers en het uit-

neel pakket schoonmaakmaterialen tegen ziekteverzuim

zorginstellingen en de Sectorfondsen Zorg en Welzijn willen een alternatief bieden. In het kader van het Arboconvenant Thuiszorg hebben zij begin 2001 TNO en MGS International, importeur en distributeur van schoonmaakmiddelen, opdracht gegeven om een professioneel totaalsysteem voor de huishoudzorg te ontwerpen. Het project werd voor een deel gefinancierd door Senter.

Uit een onderzoek onder 56 thuishulpen bleek dat zij stofzuigen, het reinigen van de badkamer en het toilet, vloeren dweilen, stoffen en ramen zemen als de meest belastende taken ervoeren. Voor deze werkzaamheden werden vervolgens de meest geschikte (microvezel)materialen, een professionele stofzuiger en een goede huishoudtrap geselecteerd. Daarnaast ontwierp TNO, met input van uitvoerenden en leidinggevendenden als uitgangspunt, een speciale tas. Hierin kunnen de thuishulpen zo goed als al hun schoonmaakmaterialen voor, tijdens en na het werk opbergen. Alleen de stofzuiger en de huishoudtrap passen er niet in. De tas klapt vanzelf open als hij wordt neergezet, zodat de inhoud makkelijk bereikbaar is.

GEBRUIKSTESTEN

Om het effect van deze professionele 'gereedschapstas' op de arbeidsomstandigheden vast te stellen, werden bij twee thuiszorginstellingen gebruikstesten gehouden. De deelnemende thuishulpen reageerden enthousiast: 'Het bijzondere is dat je weinig water nodig hebt en nauwelijks zeep'. 'Vuil en stof verdwijnen zonder dat emmers sop nodig zijn. Het schoonmaken kost veel minder kracht en je hoeft minder met volle emmers te sjouwen.' In de beleving van de hulpen maakte het materialenpakket de meest belastende taken iets lichter. De gebruikstesten leverden verder een schat aan informatie over de plus- en minpunten van het systeem. Aan de hand daarvan werd de gereedschapstas na de testen aangepast.

Uit de gebruikstesten bleek het gebruik van het totaalpakket met name positieve invloed te hebben op de romphouding van de thuishulpen. Zo hoefden zij hun romp gemiddeld nog maar 22 procent van de taakduur gebogen te houden (was 30 procent). Ook halveerde de duur dat ze met een gedraaid of zijwaarts gebogen romp werkten (van gemiddeld 12 naar 6 procent). De thuishulpen bleken verder beduidend minder te hurken, te knielen of op één been of de tenen te staan. Gemiddeld was hier sprake van een daling van veertien naar tien procent van de taakduur. Ook bleek het gebruik van emmers en dus het wringen van doeken sterk verminderd. Wel was het zo dat de thuishulpen meer gingen hurken bij het dweilen.

INVESTERINGSBESLISSING

Op dit moment maakt TNO Arbeid naar aanleiding van de tot nu toe verzamelde gegevens een kostenbatenanalyse van het uitgeteste systeem. Hiermee kunnen thuiszorginstellingen zelf snel bepalen of de invoering van de gereedschapstas, die vanaf nu Care Pro heet, voor hen rendabel is. <<

SAMENVATTING

Het werk in de huishoudzorg is zwaar en het verzuim hoog. Dat heeft mede te maken met de niet altijd even optimale schoonmaakmaterialen waarmee thuiszorgmedewerkers werken. In veel gevallen zijn zij namelijk aangewezen op wat hun klanten ter beschikking stellen. De afgelopen jaren zijn diverse thuiszorginstellingen ertoe overgegaan om de thuishulpen van professionele schoonmaakmaterialen te voorzien. Dat heeft tot betere arbeidsomstandigheden geleid en voor een aantal instellingen tot een drastisch lager verzuim. In het kader van het Convenant Arbeidsomstandigheden Thuiszorg hebben de Landelijke Vereniging Thuiszorginstellingen en de Sectorfondsen Zorg en Welzijn nu een compleet pakket schoonmaakmaterialen voor de thuishulpen laten ontwikkelen, dat inmiddels Care Pro is gedoopt. Dit bestaat onder andere uit een speciale tas waarin de thuishulpen makkelijk de schoonmaakmaterialen kunnen vervoeren.